

puhekielessä). Imperfektin loppu-*i:n* ja monikon *i:n* esitelmoitsijä ennusti katoavan muototyypeistä *antoi* (> *anto*) ja *sanoissa* (> *sanossa*). Produktiivien supistumaverbien vaikutuksesta oli suomen imperfektin päätteellä nyt kaksi allomorfia, *-i* ja *-si*. Yksikön partitiivin päätte taas oli saanut uuden allomorfin *-ttA*, joka oli syntynyt rekonstruktion tietä *vene*-tyyppisissä sanoissa.

Muuttuvan puhe-suomen päivillä oli ohjelmaa niin runsaasti, kuin yhdessä vuorokaudessa vain oli mahdollista ottaa vastaan. Monenlaisia tutkimuksia tältä alalta on siis tekeillä ja jo tehtykin. Kuitenkin jäi tuntumaan siltä, ettei puhe-suomen, saati sen muuttumisen tutkimus ole vielä löytänyt vakiintuneita uomiaan. Jotkin tutkimusmenetelmät saivat koukussa osakseen kritiikkiä, jotkin tutkimustulokset olisivat osanottajien mielestä olleet ennalta arvattavissa. Aineiston puute ja sen tallentamisen vaikeus todettiin useissa esitelmissä ja keskusteluissa. Valitettiin myös tutkijoiden tähänastisten menetelmien ja terminologian erilaisuutta, joka esti tulosten vertailun.

Kun puhe-suomen tutkimus on meillä vielä kohtalaisen nuorta, ovat Lammin seminaarin kaltaiset alan tutkijoiden tapaamiset erittäin tarpeellisia. Tilaisuus itse oli tästä hyvä osoitus. Ja jos olisikin uskaliaasta väittää, ettei puhe-suomen tutkimus ole vielä löytänyt tärkeimpiä ongelmiaan, on kuitenkin varmaa, että muuttuvan puhe-suomen päivät tarjosivat osanottajilleen niin oppia ja ojennusta kuin kannustusta ja virkistystäkin.

Raija Lehtinen

Kotikielen Seura on vuoden aikana menettänyt useita pitkäaikaisia, vireitä jäseniään.

16. huhtikuuta 1974 kuoli suomalais-ugrialaisten kielten tutkijana ja monilla yhteiskunnallisen elämän aloilla ansioitunut kansleri *Paavo Ravila*. Ravila toimi opettajana ja hallintomiehenä sekä Turun että Helsingin yliopistossa, Helsingissä suomalais-ugrilaisen kielentutkimuksen dosenttina ja professorina, historiallis-kielitieteellisen osaston dekaanina, yliopiston vararehtorina, rehtorina ja kanslerina. Suomen Akatemian jäsen Ravila oli seitsemän vuotta. Virkatömiensä lisäksi hänellä oli lukuisia tehtäviä mm. tieteellisissä seuroissa ja tieteen hallinnon elimissä.

Kielitieteilijä Ravilan ensisijaisina tutkimuskohteina olivat mordva ja lappi. Hän julkaisi molemmista kielistä sekä äännehistoriallisia tutkimuksia että kielenainekokoelmia. Myöhemmin Ravilan tutkimukset ulottuivat yhä laajemmalle uralilaisten kielten vertailevaan muoto- ja lauseoppiin. Ravilan kielitieteellinen harrastus ei kuitenkaan kohdistunut vain suomalais-ugrilaisiin kieliiin ja kielihistoriaan, vaan hän oli myös ensimmäisiä yleisen kielitieteen tunti-joita ja tutkijoita Suomessa. Uusien kielitieteellisten teorioiden esittelijänä ja arvioijana Ravila teki maassamme usein urauurtavaa työtä.

Kotikielen Seuralla on erityinen syy muistaa Paavo Ravilaa hänen vuosikymmenien aikana Virittäjässä julkaisemiensa tutkimusten ja kirjoitusten takia. Ravilan läheistä suhdetta Virittäjään osoittaa se, että hän julkaisi Virittäjässä lähes kaiken suomen kielen varhaisvaiheita ja yleistä kielitiedettä käsittelevän tuotantonsa ja joitakin etäsukukieliä koskevia tutkimuksiaankin. Vuodesta 1930 vuoteen 1968 Ravila julkaisi Virittäjässä yhteensä 47 kirjoitusta. Virittäjän toimi-

tusneuvostoon Ravila valittiin vuonna 1953, ja hän ehti kuulua siihen yli 20 vuotta. — Kansleri Ravila oli kuollessaan 72-vuotias.

Jyväskylän normaalilyseon suomen kielen yliopettaja *Vuokko Raekallio-Teppo* kuoli 3. maaliskuuta 1974 63-vuotiaana. Vaativan opettajankoulutustehtävänsä ohella hänellä oli monia luottamustoimia; hän oli mm. mukana suunniteltaessa peruskoulun äidinkielen opetusta. Esi-merkittävää kiinnostunut Vuokko Raekallio-Teppo oli kielenhuollosta. Hänen Virittäjässä julkaistut kirjoituksensa olivat usein juuri tältä alalta. Yliopettaja Raekallio-Tepon valppaus äidinkielen puhtauden ja oikean käytön vaalinnassa on erityisen merkityksellistä siksi, että se koitui myös hänen opissaan olleiden äidinkielen opettajien hyödyksi.

4. helmikuuta 1975 kuoli Helsingissä kenraaliluutnantti *Väinö J. Oinonen*. Puolustuslaitoksen palveluksessa suorittamansa pitkän ja ansiokkaan elämäntyön ohella Oinonen oli harvinaisessa määrin kiinnostunut suomen kielen viljelystä. Hän julkaisi mm. vuonna 1953 ilmestyneen laajan ja perusteellisen Sotilaskielen sanakirjan ja eräitä kaunokirjallisiaakin teoksia. — Kenraali Oinonen kuoli 77 vuoden ikäisenä.

Yhdeksäntenäkymmenentenäyhdeksäntenä toimintavuotenaan Kotikielen Seuralla on ollut viisi kokousta, joihin on osallistunut keskimäärin 45 henkeä kerralla. Kokouksissa on pidetty seuraavat esitelmät:

Vuosikokouksessa 14. maaliskuuta 1974 esimies professori *Terho Itkonen*: »Suomen objektin, subjektin ja predikatiivin sijanvaihtelun taustaa» (osa esitelmästä sisältyy Virittäjässä 1974 s. 379—398 ja 1975 s. 31—65 julkaistuun tutkielmaan »Ergatiivisuutta suomessa» I—II).

22. huhtikuuta seuran kokous oli yhdistetty Helsingissä pidettyyn eri yliopistojen suomen kielen lisensiaattiseminaarien yhteiseen kokoukseen, jonka teemana olivat muoto-opin kysymykset. Kuultiin seuraavat esitelmät. Hum. kand. *Anna-*

Riitta Lindgren (Helsinki): »Raisin murteen verbintäivutuksesta», fil. lis. *Ilkka Savijärvi* (Jyväskylä): »Kieltomuotojen synkretismistä murteissa ja kirjasuomessa», fil. kand. *Leena Kylömäki* (Turku): »Verbijohdosten ryhmittelyä muodon ja merkityksen mukaan», fil. kand. *Raija Happonen* (Helsinki): »*Jotain ~ jotakin* -vaihtelusta» ja professori *Mikko Korhonen* (Helsinki): »Kielihistoriallisten rekonstruktioiden luonteesta» (julkaistu Virittäjässä 1974 s. 243—257: »Oliko suomalais-ugrilainen kantakieli agglutinoiva?»).

10. lokakuuta hum. kand. *Risto Haara*: »Onomatopoeettisten verbien vokaalivaihtelusta».

21. marraskuuta fil. kand. *Kari Tolvanen*: »Vertailumuotojen käyttöalasta».

13. helmikuuta hum. kand. *Pirjo Mikkonen*: »Suomen 1700-luvun ruutusotamiesten lisänimistä. Siihen aikaan kun Sarkolan sotamiehet Sark ja Sarkman taistelivat Ruotsin kuninkaan puolesta.»

Jäsenmaksunsa vuonna 1974 suorittaneita jäseniä seurassa oli 161. Jäsenmaksu on ollut 10 markkaa.

Seuran esimiehenä on toiminut vuosikokouksessa 14. maaliskuuta suoritetun vaalin perusteella professori *Terho Itkonen*, ensimmäisenä varaesimiehenä professori *Matti Sadeniemi*, toisena varaesimiehenä dosentti *Eero Kiviniemi*, sihteerinä fil. kand. *Raija Lehtinen*, varasihteerinä fil. kand. *Lea Laitinen* — 10:nneistä lokakuuta 1974 alkaen fil. kand. *Pirkko Nuolijärvi* — rahastonhoitajana fil. maist. *Kaisu Juuse*la, tilintarkastajina tohtori *Seppo Suhonen* ja lainopin kandidaatti *Mauno Turunen* sekä varatilintarkastajina apulaisprofessori *Tauno Särkkä* ja fil. kand. *Juhani Paronen*. — Apulaisprofessori *Veikko Ruopila*, joka oli ollut seuran toimimiehenä yhtäjaksoisesti 37 vuotta (rahastonhoitajana v. 1937—54, varaesimiehenä v. 1954—74, lisäksi Virittäjän päätoimittajana v. 1960—70) oli pyytännyt, ettei häntä enää valittaisi johtokuntaan. Elokuussa hän siirtyi täysin palvelleena eläkkeelle Helsingin yliopistosta. Kotikielen Seura järjesti näiden kahden uran-

päätöksen johdosta 10. lokakuuta pidetyn kokouksen jälkeen illallisen professori Ruoppilan kunniksi. Illallisilla lausuiivat kunnivieraalle kiitoksen ja tunnustuksen sanoja esimies seuran puolesta, professori *Aimo Turunen* Helsingin yliopiston puolesta ja fil. kand. *Eila Hämäläinen* professori Ruoppilan oppilaiden puolesta.

Seuran edustajana Sanakirjasäätiön ja Suomen nimiarkiston säätiön valtuuskunnassa on ollut professori *Terho Itkonen* ja hänen varamiehenään professori *Matti Sadeniemi*.

Kansallisten Kielten ja Kulttuurimuotojen Tutkimuksen Keskusliitossa seuran edustajana on ollut professori *Terho Itkonen* ja hänen varamiehenään apulaisprofessori *Veikko Ruoppila*.

Tieteellisten seurojen yleisessä edustajakokouksessa 27. toukokuuta 1974 seuraa edusti fil. kand. *Raija Lehtinen*, 14. lokakuuta pidetyssä tieteellisten seurojen neuvottelukokouksessa fil. maist. *Kaisu Juusela* ja 12. joulukuuta pidetyssä neuvottelukokouksessa fil. lis. *Tuomo Tuomi*.

August Ahlqvistin, Yrjö Wichmannin, Artturi Kanniston ja Kai Donnerin rahastojen korkovarojen käytöstä päättävässä lautakunnassa seuraa edustivat professori *Terho Itkonen* ja professori *R. E. Nirvi*. 11. maaliskuuta 1975 pitämässään kokouksessa lautakunta päätti myöntää rahastojen korkovaroista 3 000 markan palkinnon tohtori *Heikki Paunoselle* hänen väitöskirjastaan »Monikon genetiivin muodostus suomen kielessä» I. Korkojen ylijäämä, 2 558 markkaa, siirrettiin pääomaan.

Lauri Kettusen rahaston korkovaroista päättävä lautakunta, johon ovat kuuluneet esimies, sihteeri ja professori *Aimo Turunen*, päätti 11. maaliskuuta 1975 pitämässään kokouksessa myöntää kaksi 300 markan stipendiä Viroon tehtäviä opintoja tutkimusmatkoja varten. Toinen stipendi myönnettiin hum. kand. *Mirja Hienoselle*, toisen myöntämisen toimikunta päätti ratkaista myöhemmin. Korkojen ylijäämä liitettiin pääomaan, joka on lisäyksen jälkeen 9 868 markkaa.

Hesteon koululaiskielirahaston korkovaroista päättävä lautakunta, johon ovat kuuluneet esimies, sihteeri ja rahastonhoitaja sekä varatuomari *Pirkko Koskinen*, päätti 11. maaliskuuta 1975 pitämässään kokouksessa varata 1:seen elokuuta 1975 kertyneistä korkovaroista 1 000 markkaa Helsingin Yhteisnormaalilyseossa järjestettävän slanginkeruukilpailun palkintoihin ja jäljelle jäävän osan korkovaroista kilpailun keruu- ja arkistointikustannuksiin.

Seura on saanut Helsingin kaupungilta yhteensä 20 000 markkaa Helsingin puhekielen tutkimusta varten. Tästä summasta on kuluneen toimikauden aikana myönnetty stipendeinä hum. kand. *Outi Honkasalolle* 4 000 markkaa, hum. kand. *Riitta Matilaiselle* 4 000 markkaa ja hum. kand. *Merja Sorsakivelle* 1 000 markkaa. Viimeksi mainitulta on lisäksi lunastettu nauhoiteainceistoa 1 500 markalla.

Seura on onnitellut professori *Lauri Hakulista* hänen 75-vuotispäivänään, akateemikko *Paul Aristeaa* hänen 70-vuotispäivänään, professori *Valentin Kiparskya* hänen 70-vuotispäivänään ja maisteri *Reino Peltolaa* hänen 60-vuotispäivänään. Äidinkielen opettajain liitolle lähetettiin onnitelusahke sen täyttävässä 25 vuotta.

Seura on ilmaissut osanottonsa kansleri *Paavo Ravilan*, yliopettaja *Vuokko Raekallio-Tepon* ja kenraaliluutnantti *Väinö Oinosen* omaisille heidän kuolemansa johdosta.

Virittäjän 78. vuosikerta (1974) sisälsi 442 sivua. Ilahduttavaa on ollut hyvälaatuisten artikkelien runsas tarjonta lehteen; tilanpuutteen vuoksi on osa kelpuutetuista kirjoituksista tosin joutunut odottamaan tavallista kauemmin julkaisuvuoroa. Lehden päätoimittajana on edelleen ollut fil. lis. *Tuomo Tuomi*, toimitussihteerinä fil. maist. *Ritva Stark* ja toimituksen muina jäseninä fil. lis. *Auli Hakulinen*, fil. kand. *Esko Koivusalo*, fil. lis. *Heikki Paunonen* ja fil. kand. *Jaakko Sivula*. Taloudenhoitajana on toiminut fil. kand. *Eila Hämäläinen* apunaan merkonomi *Kaarina Elomaa*.

Virittäjän toimitusneuvosto menetti toimintavuonna yhden jäsenensä kansleri *Paavo Ravilan* kuollessa. Uudeksi jäseneksi toimitusneuvostoon on tullut asemansa perusteella varaesimies dosentti *Eero Kiviniemi*. Muilta osin toimitusneuvosto on pysynyt ennallaan.

Virittäjä on saanut vuonna 1974 valtionapua 33 000 markkaa; lisäksi Alfred Kordelinin säätiö on tukenut lehteä 4 000 markalla. Lehden levikki on edelleen ollut melkoisen suuri, noin 950 tilausta. Silti lehden tilinpäätös, joka kahtena edellisenä vuotena on ollut ylijäämäinen, kääntyi vuonna 1974 jälleen tappiolliseksi. Yksistään lehden painatuskustannukset nousi-

vat vuoden aikana runsaat 20 000 markkaa. Virittäjän kokonaismenot vuonna 1974 olivat 71 258 markkaa (josta painatus- ja postituskuluja 59 526 markkaa) ja kokonaistulot 61 833 markkaa (josta tilausmaksuja 22 822 markkaa). Tulostase osoittaa 9 425 markan alijäämää, ja lehden velat aiemmilta ja kuluneelta vuodelta ovat yhteensä 19 937 markkaa.

Seuran omat menot vuonna 1974 olivat 1 750 markkaa ja tulot 2 439 markkaa. Tilikauden ylijäämä oli 689 markkaa.

Helsingissä 13. maaliskuuta 1975

Raija Lehtinen

Kotikielen Seuran sihteeri